

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง “ความต้องการสวัสดิการที่สนับสนุนการพึ่งตนเองด้านอาชีพของสมาชิกชมรมผู้สูงอายุลูกจ้างประจำกรุงเทพมหานคร” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการสวัสดิการที่สนับสนุนการพึ่งตนเองด้านอาชีพของผู้สูงอายุ และเพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการสวัสดิการที่สนับสนุนการพึ่งตนเองด้านอาชีพของผู้สูงอายุ โดยประชากรที่ศึกษาในครั้งนี้คือสมาชิกในชมรมผู้สูงอายุลูกจ้างประจำกรุงเทพมหานคร เพศชายและเพศหญิง จำนวน 150 คน ผู้ศึกษาใช้วิธีการสำรวจโดยการสุ่มแบบเจาะจง จำนวน 70 คน โดยเก็บข้อมูลแบบสมัครใจของสมาชิกที่มีความพร้อมในการตอบแบบสอบถาม โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการศึกษาผลการศึกษาปรากฏดังนี้

สรุปผลการศึกษา

ข้อมูลลักษณะส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

1. ข้อมูลส่วนบุคคล

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง ร้อยละ 55.7 และเป็นเพศชาย ร้อยละ 44.3 ส่วนใหญ่พักบ้านส่วนตัวในปัจจุบัน ร้อยละ 58.6 รองลงมา พักบ้านเช่า ร้อยละ 20.0 กลุ่มตัวอย่างมีอายุ 61-70 ปี รองลงมา มีอายุ 71 ปีขึ้นไป ร้อยละ 35.7 โดยมี อายุเฉลี่ย 67.63 ปี และมีสถานภาพสมรส ร้อยละ 58.6 รองลงมา เป็นหม้าย ร้อยละ 24.3 ในด้านการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ 61.4 รองลงมา มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ร้อยละ 27.1 โดยมีอาชีพเดิมคือ รับราชการ ร้อยละ 38.6 รองลงมา ประกอบอาชีพเดิม คือ ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว ร้อยละ 21.4 และอาชีพปัจจุบันส่วนใหญ่ ไม่มีอาชีพในปัจจุบัน ร้อยละ 52.9 รองลงมา มีอาชีพรับจ้างทั่วไปในปัจจุบัน คิดเป็น ร้อยละ 25.7 ในด้านจำนวนสมาชิกในครอบครัว ส่วนใหญ่ มีจำนวนสมาชิกในครอบครัว 4-6 คน ร้อยละ 52.9 รองลงมา มีจำนวนสมาชิกในครอบครัว 1-3 คน ร้อยละ 40.0

2. ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ

ในด้านแหล่งที่มาของรายได้ในปัจจุบันส่วนใหญ่ มีรายได้จากบุตรหลานในปัจจุบัน ร้อยละ 68.6 เฉลี่ย 3,400 บาทต่อเดือน ในด้านความเพียงพอของรายได้ในปัจจุบันกับค่าใช้จ่าย ส่วนใหญ่ มีรายได้ไม่เพียงพอในปัจจุบันกับค่าใช้จ่าย ร้อยละ 54.3 และการปฏิบัติตัวเองหากรายได้ไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่ายโดยประกอบอาชีพอื่น ๆ นอกจากรับจ้างทั่วไปและค้าขาย/ประกอบอาชีพอิสระ ร้อยละ 42.1 รับจ้างทั่วไป ร้อยละ 28.9 กลุ่มตัวอย่างมีบุคคลที่ต้องอุปการะเลี้ยงดูในปัจจุบัน ได้แก่ มีหลานที่ต้องอุปการะเลี้ยงดูในปัจจุบัน ร้อยละ 32.9 มีลูกที่ต้องให้การอุปการะเลี้ยงดูในปัจจุบัน ร้อยละ 31.4 และอื่น ๆ ร้อยละ 25.7 ด้านประเภทรายจ่าย ส่วนใหญ่ มีค่าใช้จ่ายส่วนตัว เช่น เสื้อผ้า อาหารหมดไปกับรายจ่าย ร้อยละ 58.6 รองลงมา ใช้เป็นค่ารักษาพยาบาล ร้อยละ 47.1

3. ข้อมูลด้านสุขภาพ

ส่วนใหญ่ มีสุขภาพแข็งแรงในปัจจุบัน ร้อยละ 54.3 ไม่แข็งแรง ร้อยละ 45.7 กลุ่มตัวอย่างมีโรคประจำตัว ร้อยละ 72.9 แต่ส่วนใหญ่ มีความสามารถประกอบอาชีพได้ ร้อยละ 58.6

4. ข้อมูลและความเห็นเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ

การประกอบอาชีพในปัจจุบัน กลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่ ไม่ได้ประกอบอาชีพในปัจจุบัน ร้อยละ 70.0 ในด้านหน่วยงานที่เคยเข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมอาชีพหลังจากเกษียณอายุ พบว่ากลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่เคยเข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมอาชีพหลังจากเกษียณอายุของชมรมผู้สูงอายุอื่น ๆ ร้อยละ 68.7 และเห็นว่ากิจกรรมส่งเสริมอาชีพที่หน่วยงานต่าง ๆ จัดให้แก่ผู้สูงอายุตรงกับความต้องการ ร้อยละ 70.0 ไม่ตรงกับความต้องการ ร้อยละ 30.0 ในด้านความพร้อมที่จะทำงานหากมีหน่วยงาน หรือองค์กรอื่นติดต่อให้ทำงานส่วนใหญ่ พร้อมที่จะทำงานหากมีหน่วยงานหรือองค์กรอื่นติดต่อให้ทำงาน ร้อยละ 67.1 โดยส่วนใหญ่มีความต้องการค่าตอบแทนจากการทำงาน ร้อยละ 62.9 ไม่ต้องการค่าตอบแทนจากการทำงาน และความเห็นที่สนับสนุนให้ผู้สูงอายุมีคุณค่าต่อสังคมส่วนใหญ่ เห็นด้วยที่ว่าต้องการการสนับสนุนให้ผู้สูงอายุมีคุณค่าต่อสังคม ร้อยละ 91.4 ในส่วนความเห็นเกี่ยวกับตนเองกับการมีคุณค่าและเป็นประโยชน์ต่อสังคมกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่ เห็นว่าตนเองมีคุณค่าและเป็นประโยชน์ต่อสังคม ร้อยละ 95.7 และมีความยินดีที่จะถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ของตนเองไปยังบุคคลอื่น ร้อยละ 90.0

เหตุผลของการทำงานของผู้สูงอายุในชมรมผู้สูงอายุกรุงเทพมหานคร

1. เหตุผลด้านเศรษฐกิจ

ผู้สูงอายุต้องการทำงานโดยมีเหตุผลด้านเศรษฐกิจโดยรวม อยู่ในระดับมาก โดยเหตุผลที่สำคัญที่สุดที่ทำให้ผู้สูงอายุต้องการทำงาน คือ ทำงานเพื่อหารายได้ใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน เหตุผลรองลงมา คือ ทำงานเพื่อหาเงินไว้ใช้เป็นค่ารักษาพยาบาล ค่าเฉลี่ย ในขณะที่ เหตุผลที่สำคัญน้อยที่สุดทำให้ผู้สูงอายุต้องการทำงาน คือ ทำงานเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายภายในครอบครัว

2. เหตุผลด้านสังคม

ผู้สูงอายุต้องการทำงานโดยมีเหตุผลด้านสังคม อยู่ในระดับมาก เหตุผลที่สำคัญที่สุดที่ทำให้ผู้สูงอายุต้องการทำงาน คือ ทำงานเพื่อให้รู้สึกว่าคุณค่า ค่าเหตุผลรองลงมา คือ ทำงานเพื่อคลายความเหงาและขจัดความเบื่อหน่าย ในขณะที่ เหตุผลที่สำคัญน้อยที่สุดทำให้ผู้สูงอายุต้องการทำงาน คือ ทำงานเพื่อใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์มากกว่าต้องการรายได้

3. เหตุผลด้านความต้องการบริการจากรัฐเพื่อสนับสนุนการพึ่งตนเองต่อการทำงาน

ผู้สูงอายุต้องการทำงานโดยมีเหตุผลด้านความต้องการบริการจากรัฐเพื่อสนับสนุนการพึ่งตนเองในภาพรวม เหตุผลที่สำคัญที่สุดที่ทำให้ผู้สูงอายุต้องการทำงาน คือ ต้องการบริการดูแลสุขภาพขั้นพื้นฐาน เหตุผลรองลงมา คือ ต้องการบริการข้อมูลข่าวสารการประกอบอาชีพสำหรับผู้สูงอายุ ในขณะที่ เหตุผลที่สำคัญน้อยที่สุดทำให้ผู้สูงอายุต้องการทำงาน คือ ต้องการบริการกองทุนกู้ยืมเพื่อการประกอบอาชีพ

ความต้องการสวัสดิการที่สนับสนุนการพึ่งตนเองด้านอาชีพของผู้สูงอายุกรุงเทพมหานคร

สมาชิกในชมรมผู้สูงอายุกรุงเทพมหานคร มีความต้องการสวัสดิการมากที่สุดคือ ความต้องการบริการดูแลสุขภาพขั้นพื้นฐาน รองลงมาคือ ความต้องการบริการข้อมูลข่าวสารการประกอบอาชีพสำหรับผู้สูงอายุ และความต้องการบริการจัดหางาน/อาชีพที่เหมาะสม/อาชีพที่ต้องการ/อาชีพที่ถนัด ความต้องการบริการฝึกอบรมด้านอาชีพ/การพัฒนาแรงงาน ความต้องการบริการปรึกษาแนะนำด้านอาชีพ

การวิเคราะห์เปรียบเทียบระหว่างลักษณะส่วนบุคคลของผู้สูงอายุกับความต้องการสวัสดิการที่สนับสนุนการพึ่งตนเองด้านอาชีพของผู้สูงอายุลูกจ้างประจำกรุงเทพมหานคร

1. อายุ

ผู้ที่มีอายุน้อยกว่าหรือเท่ากับ 60 ปี มีความต้องการด้านการให้บริการจัดหางาน/อาชีพที่เหมาะสม/อาชีพที่ต้องการ/อาชีพที่ถนัดและบริการดูแลสุขภาพขั้นพื้นฐาน มากกว่าผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป ส่วนผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไปมีความต้องการด้านบริการปรึกษา แนะนำด้านอาชีพและกองทุนกู้ยืมเพื่อการประกอบอาชีพมากกว่าผู้ที่มีอายุน้อยกว่าหรือเท่ากับ 60 ปี

2. สถานภาพ

ผู้สูงอายุที่มีสถานภาพโสดมีความต้องการด้านบริการข้อมูลข่าวสารการประกอบอาชีพสำหรับผู้สูงอายุ บริการฝึกอบรมด้านอาชีพ/การพัฒนาแรงงาน บริการปรึกษา แนะนำด้านอาชีพ และกองทุนกู้ยืมเพื่อการประกอบอาชีพมากกว่าผู้ที่เคยแต่งงานแล้ว ส่วนผู้ที่เคยแต่งงานแล้วมีความต้องการด้านการให้บริการจัดหางาน/อาชีพที่เหมาะสม/อาชีพที่ต้องการ/อาชีพที่ถนัดมากกว่าผู้ที่มีสถานภาพโสด

3. การศึกษา

ผู้สูงอายุที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาขึ้นไปมีความต้องการด้านบริการฝึกอบรมด้านอาชีพ/การพัฒนาแรงงาน มากกว่าผู้ที่มีการศึกษาในระดับประถมศึกษา

4. ด้านอาชีพเดิม

ผู้สูงอายุในชมรมผู้สูงอายุที่มีอาชีพเดิมเป็นข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจและพนักงานบริษัทเอกชน/ค้าขาย มีความต้องการสวัสดิการที่สนับสนุนการพึ่งตนเองด้านอาชีพในสวัสดิการทุก ๆ ด้าน ไม่แตกต่างกัน

5. รายได้

ผู้สูงอายุที่มีรายได้ 1,200-30,000 บาท ต่อเดือน มีความต้องการบริการปรึกษา แนะนำด้านอาชีพมากกว่าผู้ที่ไม่มียาได้

6. ด้านสุขภาพอนามัย

ผู้สูงอายุที่มีสุขภาพไม่แข็งแรงมีความต้องการการให้บริการจัดหางาน/อาชีพที่เหมาะสม/อาชีพที่ต้องการ/อาชีพที่ถนัดมากกว่าผู้สูงอายุที่มีสุขภาพแข็งแรง

7. อาชีพที่ปรารถนา

ผู้สูงอายุที่ปรารถนาอาชีพรับจ้างทั่วไปมีความต้องการบริการปรึกษา แนะนำด้านอาชีพและกองทุนกู้ยืมเพื่อการประกอบอาชีพมากกว่าผู้สูงอายุที่ปรารถนาอาชีพอิสระ

ส่วนผู้สูงอายุที่ปรารถนาอาชีพอิสระมีความต้องการบริการดูแลสุขภาพขั้นพื้นฐานมากกว่าโดยผู้สูงอายุที่ปรารถนาอาชีพรับจ้างทั่วไป

8. อาชีพปัจจุบัน

ผู้สูงอายุที่ประกอบอาชีพอาชีพรับจ้างทั่วไปมีความต้องการบริการฝึกอบรมด้านอาชีพ/การพัฒนาแรงงาน บริการปรึกษา แนะนำด้านอาชีพ และกองทุนกู้ยืมเพื่อการประกอบอาชีพมากกว่าผู้สูงอายุที่ประกอบอาชีพอิสระ

9. การประกอบอาชีพ

ผู้สูงอายุที่ประกอบอาชีพมีความต้องการสวัสดิการโดยรวม บริการข้อมูลข่าวสาร การประกอบอาชีพสำหรับผู้สูงอายุ บริการฝึกอบรมด้านอาชีพ/การพัฒนาแรงงาน บริการปรึกษา แนะนำด้านอาชีพ และกองทุนกู้ยืมเพื่อการประกอบอาชีพมากกว่าผู้สูงอายุที่ไม่ประกอบอาชีพ

ความเห็น ข้อเสนอแนะต่อความต้องการที่สนับสนุนการพึ่งตนเองด้านอาชีพของสมาชิกในชมรมผู้สูงอายุลูกจ้างประจำกรุงเทพมหานคร

การสนับสนุนการพึ่งพาตนเองของผู้สูงอายุควรส่งเสริมและสนับสนุนด้านอาชีพของผู้สูงอายุทุกภาคส่วนควรสนับสนุน ส่งเสริม การฝึกอบรมด้านอาชีพที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ และหาตลาดรองรับทั้งด้านแรงงาน และผลิตภัณฑ์ให้กับผู้สูงอายุ เพื่อให้ผู้สูงอายุได้ประกอบอาชีพที่ตนถนัดตามความสามารถ เป็นการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ และเพื่อให้ผู้สูงอายุรู้สึกว่าคุณค่ายังมีคุณค่าต่อสังคมอยู่ ดังนั้นจึงมีข้อเสนอแนะต่อด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ด้านการบริการสวัสดิการ

1.1 บริการด้านการดูแลสุขภาพขั้นพื้นฐาน สำคัญมากที่สุดเป็นอันดับแรก เพราะส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีอายุมากแล้ว ทำให้มีอาการเจ็บป่วยบ่อย ต้องเสียค่ารักษาพยาบาลครั้งละมาก ๆ จึงมีความต้องการบริการด้านการดูแลสุขภาพขั้นพื้นฐานที่มากขึ้น โดยจัดให้มีการรักษาฟรี หรือเสียค่าใช้จ่ายที่น้อยลง เพราะผู้สูงอายุส่วนใหญ่ไม่ได้ประกอบอาชีพเนื่องจากร่างกายไม่แข็งแรง ทำให้ไม่มีรายได้มาใช้จ่ายในส่วนนี้ ซึ่งหากสุขภาพร่างกายไม่แข็งแรง ย่อมเป็นอุปสรรคต่อการประกอบอาชีพในอนาคต

1.2 ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีความต้องการด้านอาชีพเพื่อการประกอบอาชีพที่เหมาะสมสำหรับตัวผู้สูงอายุ ซึ่งขึ้นอยู่กับความสามารถและความถนัดของตัวผู้สูงอายุเอง ผู้สูงอายุมีความต้องการอยากให้อาจจัดตั้งศูนย์กลางเกี่ยวกับการประกอบอาชีพขึ้น เพื่อแนะนำ จัดหา และหาแหล่งตลาดให้กับผู้สูงอายุ ทำให้ผู้สูงอายุได้รับข้อมูลที่ถูกต้องในการประกอบอาชีพ

และมีความเหมาะสมกับสภาพร่างกายและจิตใจของตนเอง ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ร่างกายไม่แข็งแรง จึงอยากจะทำานที่มีลักษณะงานเบาไม่ต้องออกแรงมาก

1.3 บริการด้านค่าครองชีพสำหรับผู้สูงอายุ หรือเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ เป็นบริการอันดับสุดท้ายที่ผู้สูงอายุต้องการ เพราะผู้สูงอายุส่วนใหญ่ในชมรมเป็นผู้สูงอายุที่เคยทำงานรับราชการมาก่อน และมีพื้นฐานทางเศรษฐกิจที่ค่อนข้างดีอยู่แล้ว จึงทำให้ไม่ค่อยมีความต้องการด้านการเงินมากนัก

2. ความคิดเห็นต่อการประกอบอาชีพของผู้สูงอายุ

2.1 ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีความเห็นว่าผู้สูงอายุควรทำงาน เพราะจะได้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ไม่เบื่อ ไม่เหงา ทำให้ผู้สูงอายุเห็นคุณค่าของตนเองต่อสังคม และทำให้ตนเองรู้สึกมีคุณค่าด้วย ทำให้ได้พบปะเพื่อนฝูงมีสังคมมากขึ้น ทำให้ไม่รู้สึกรำคาญเวลาถูกหลานไปทำงาน และเห็นว่าการทำงานเป็นการออกกำลังกายอย่างหนึ่งด้วย ทำให้สุขภาพกายและใจแข็งแรง ผู้สูงอายุก็ไม่เครียดด้วย และการทำงานยังเป็นการฝึกสมองที่ดีอย่างหนึ่ง

2.2 ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีความเห็นว่าควรส่งเสริมให้ผู้สูงอายุทำงาน เพราะจะได้ทำให้ผู้สูงอายุรู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า มีประโยชน์ต่อสังคม เป็นการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ และเป็นการเข้าสังคมทำให้ผู้สูงอายุได้พบปะเพื่อนฝูง ทำให้มีสุขภาพจิตที่ดีไม่เครียด และมีรายได้สามารถเลี้ยงตนเองและครอบครัวได้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะต่อการจัดบริการด้านอาชีพของผู้สูงอายุลูกจ้างประจำกรุงเทพมหานคร

ภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดบริการส่งเสริมอาชีพที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ โดยเฉพาะการคำนึงถึงความเหมาะสมของสุขภาพของผู้สูงอายุซึ่งไม่สามารถทำงานได้เหมือนคนวัยหนุ่มสาว ดังนั้นบริการส่งเสริมอาชีพอาชีพในลักษณะที่เหมาะสมกับสุขภาพของผู้สูงอายุดังนี้

1. อาชีพสำหรับผู้ที่ยังมีสุขภาพร่างกายแข็งแรง ในกลุ่มผู้สูงอายุที่ยังมีสุขภาพร่างกายแข็งแรงควรสนับสนุนส่งเสริมอาชีพที่เป็นงานหลักเพื่อหารายได้แต่ไม่ควรหนักมาก เช่น อาชีพค้าขาย ทำอาหาร เย็บเสื้อผ้า ปลูกผักสวนครัว

2. อาชีพสำหรับผู้ที่มีสุขภาพไม่ค่อยแข็งแรง ในกลุ่มนี้ไม่ควรได้ทำงานที่ต้องใช้แรงมากและไม่ควรเป็นอาชีพที่มีความเครียดมาก ควรเป็นอาชีพที่ทำเป็นงานอดิเรกได้แต่ไม่ควรเน้น

การหารายได้จนมากเกินไป เช่น ทำดอกไม้ประดิษฐ์ จักสาน หรืองานที่มีอยู่ในชุมชนโดยได้รับค่าตอบแทนจากชุมชน เช่น ช่วยงานในชมรมผู้สูงอายุ เป็นวิทยากรบรรยายธรรมะในชุมชน

การจัดกิจกรรมด้านการส่งเสริมอาชีพของผู้สูงอายุลูกจ้างประจำกรุงเทพมหานคร

1. จัดกิจกรรมวันนัดพบแรงงานผู้สูงอายุ เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุได้มีโอกาสหางานที่เหมาะสมกับตนเอง
2. จัดกิจกรรมสัมมนาแนะนำความรู้เกี่ยวกับการประกอบอาชีพต่าง ๆ แก่ผู้สูงอายุ
3. จัดกิจกรรมฝึกฝีมืออาชีพเสริมให้แก่ผู้สูงอายุหลังเกษียณแก่ลูกจ้างประจำกรุงเทพมหานคร
4. จัดกิจกรรมตรวจสุขภาพก่อนทำงานสำหรับผู้สูงอายุ ที่มีความต้องการทำงาน เพื่อเป็นการแนะนำว่าผู้สูงอายุมีความเหมาะสมที่จะทำงานดังกล่าวหรือไม่

จัดสวัสดิการด้านบริการสุขภาพพื้นฐานแก่ผู้สูงอายุในกรุงเทพมหานคร

1. จัดบริการสุขภาพพื้นฐานให้ครอบคลุมโรงพยาบาลชุมชนในกรุงเทพมหานคร
2. จัดบริการส่งเสริมสุขภาพในแต่ละชุมชน เช่น การออกกำลังกาย หรือการให้ความรู้ด้านสุขภาพ
3. จัดทีมสุขภาพเข้าไปตรวจสุขภาพผู้สูงอายุในชุมชนในเขตกรุงเทพมหานครอย่างทั่วถึง

การส่งเสริมการทำกิจกรรมทางสังคมแก่ผู้สูงอายุ

เพื่อให้ผู้สูงอายุได้มีการทำกิจกรรมทางสังคม มีการพบปะ มีสังคมสำหรับผู้สูงอายุ เพื่อที่จะให้ผู้สูงอายุตระหนักถึงความสำคัญและคุณค่าของตนเอง เช่น

1. กิจกรรมการปลูกต้นไม้ร่วมกัน
2. กิจกรรมการแข่งขันกีฬาผู้สูงอายุ
3. กิจกรรมการบำเพ็ญประโยชน์ต่าง ๆ
4. กิจกรรมเกี่ยวกับธรรมะ เช่น การฝึกอบรมและการเผยแพร่ธรรมะ